



**EUROOPAN NEUVOSTON  
YLEISSOPIMUS  
NAISIIN KOHDISTUVAN  
VÄKIVALLAN  
JA PERHEVÄKIVALLAN  
EHKÄISEMISESTÄ  
JA TORJUMISESTA**

Istanbulin  
yleissopimus


**VAPAANA  
PELOSTA**

**TURVASSA  
VÄKIVALLALTA**

COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE



## MIKÄ ON YLEISSOPIMUKSEN TARKOITUS?

■ Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta on kattavin kansainvälinen sopimus, jolla puututaan näihin vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin. Sopimus tähtää nollatoleranssiin näiden väkivallan muotojen suhteen, ja se on merkittävä edistysaskel matkalla kohti turvallisempaa Eurooppaa ja maailmaa.

■ Yleissopimuksen kulmakivinä ovat väkivallan ehkäiseminen, uhrien suojeleminen ja väkivallantekijöiden saattaminen syytteeseen. Lisäksi sopimuksella halutaan vaikuttaa yksilöiden ajattelutapoihin ja tietoisuuteen vetoamalla kaikkiin yhteiskunnan jäseniin, ennen kaikkea miehiin ja poikiin, asenteiden muuttamiseksi. Pohjimmiltaan sopimus toistaa jälleen vaatimuksen naisten ja miesten välisen tasa-arvon edistämisestä, koska naisiin kohdistuvan väkivallan juuret ovat syvällä naisten ja miesten välisessä yhteiskunnallisessa epätasa-arvossa ja koska väkivallan suvaitsemisen ja sen olemassaolon kieltämisen kulttuuri ylläpitää tätä väkivaltaa.

## YLEISSOPIMUKSEN URAAUURTAVAT PIIRTEET

■ Sopimuksessa tunnustetaan, että naisiin kohdistuva väkivalta on ihmisoikeusloukkaus ja yksi syrjinnän muoto. Tämä merkitsee sitä, että valtiot joutuvat vastuuseen, jos ne eivät puutu väkivaltaan asianmukaisella tavalla.

■ Sopimus on ensimmäinen kansainvälinen sopimus, jossa määritellään sukupuolen käsite. Määritelmässä tunnustetaan, että ”nainen” ja ”mies” eivät ole vain biologisia sukupuoli, vaan on olemassa myös sosiaalinen sukupuoli, jonka perusteella naisten ja miesten keskenään erilaiset roolit ja käyttäytymismallit määräytyvät. Tutkimusten mukaan tietyt roolit ja käyttäytymismallit voivat myötävaikuttaa naisiin kohdistuvan väkivallan hyväksymiseen.

■ Sopimus kriminalisoi tietyt teot, kuten naisten sukuelinten silpominen, pakkoavioliitto, väkivaltainen väkivalta, väkivaltainen seksuaalinen väkivalta, väkivaltainen seksuaalinen väkivalta, väkivaltainen seksuaalinen väkivalta, väkivaltainen seksuaalinen väkivalta, väkivaltainen seksuaalinen väkivalta. Tämän johdosta valtioiden tulee saattaa nämä vakavat, aiemmin rikoksiksi luokittelemattomat teot osaksi oikeusjärjestelmiään.

■ Sopimuksessa vaaditaan kaikkia toimivaltaisia valtion viranomaisia ja yksiköitä osallistumaan toimiin, joilla puututaan koordinoitusti naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja perheväkivaltaan. Näin ollen viranomaisten ja kansalaisjärjestöjen ei pidä toimia toisistaan erillään vaan sopia yhdessä yhteistyön säännöistä.

# MITÄ YLEISSOPIMUS EDELLYTTÄÄ VALTIOILTA?

## EHKÄISEVÄ TOIMINTA

- ▶ muutetaan asenteita, sukupuolirooleja ja stereotyyppioita, jotka vaikuttavat naisiin kohdistuvan väkivallan hyväksyttävyyteen;
- ▶ koulutetaan uhrien parissa toimivia ammattilaisia;
- ▶ tiedotetaan väkivallan eri muodoista ja niiden traumatisoivasta luonteesta;
- ▶ sisällytetään tasa-arvoa käsittelevää opetusmateriaalia kaikkien koulutusasteiden opetussuunnitelmiin;
- ▶ tehdään yhteistyötä kansalaisjärjestöjen, joukkoviestinten ja yksityissektorin kanssa suuren yleisön tavoittamiseksi.

## SUOJELU

- ▶ varmistetaan, että uhrien tarpeet ja turvallisuus ovat keskiössä kaikissa toimissa;
- ▶ perustetaan erityisiä tukipalveluja, joissa uhreille ja heidän lapsilleen annetaan sekä lääketieteellistä apua että psykologista ja oikeudellista neuvontaa;
- ▶ perustetaan riittävästi turvakoteja ja avataan maksuttomia tukipuhelimia, jotka palvelevat ympäri vuorokauden.

## RIKOSOIKEUDELLISET TOIMET

- ▶ varmistetaan, että naisiin kohdistuva väkivalta kriminalisoidaan ja siitä määrätään asianmukaiset rangaistukset;
- ▶ varmistetaan, ettei kulttuuria, tapaa, uskontoa tai niin sanottua "kunniaa" hyväksytä minkään väkivallanteon oikeutukseksi;
- ▶ varmistetaan, että uhreilla on mahdollista saada rikostutkinnan ja oikeudenkäynnin aikana erityistä suojelua;
- ▶ varmistetaan, että lainvalvontaviranomaiset reagoivat avunpyyntöihin välittömästi ja hoitavat vaaratilanteet asianmukaisesti.

## KOKONAISVALTAISET TOIMINTAPERIAATTEET

- ▶ varmistetaan, että kaikki yllä olevat toimenpiteet sisältyvät kattaviin ja koordinoituihin toimintalinjauksiin ja että ne tarjoavat holistisen tavan vastata naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja perheväkivaltaan.





## KEITÄ YLEISSOPIMUS KOSKEE?

■ Yleissopimus suojaa kaikkia naisia ja tyttöjä taustasta, iästä, etnisestä ryhmästä, uskonnosta, yhteiskunnallisesta alkuperästä, maahanmuuttaja-asemasta tai seksuaalisesta suuntautumisesta ja vastaavista tekijöistä riippumatta. Yleissopimuksessa tunnustetaan, että jotkin naisten ja tyttöjen ryhmät ovat usein tavallista suuremmassa vaarassa joutua väkivallan uhreiksi, ja valtioiden on varmistettava, että näiden ryhmien erityistarpeet otetaan huomioon. Lisäksi valtioita kannustetaan soveltamaan yleissopimusta myös muihin perheväkivallan uhreihin, kuten miehiin, lapsiin ja vanhuksiin.

## MITÄ VÄKIVALLAN TEKOJA SOPIMUS KRIMINALISOI?

■ Yleissopimus edellyttää, että sopimusvaltiot kriminalisoivat tai muulla tavoin rankaisevat seuraavat teot:

- ▶ perheväkivalta (fyysinen, seksuaalinen, henkinen tai taloudellinen väkivalta);
- ▶ vainoaminen;
- ▶ seksuaalisuutta loukkaava väkivalta, mukaan lukien raiskaus;
- ▶ seksuaalinen häirintä;
- ▶ pakkoavioliitto;
- ▶ naisten sukuelinten silpominen;
- ▶ pakotettu raskauden keskeyttäminen ja pakkosterilointi.

■ Tällä tavoin sopimuksella viestitään selvästi, etteivät naisiin kohdistuva väkivalta ja perheväkivalta ole yksityisasiota. Päinvastoin: sopimuksessa korostetaan perhepiirissä tehtävien rikosten erityisen traumatisoivaa vaikutusta määräämällä, että rikoksenteikijälle tuomittavaa rangaistusta voidaan koventaa, jos uhri on hänen puolisonsa, kumppaninsa tai perheenjäsenensä.





## MITEN YLEISSOPIMUKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO VALVOTAAN?

■ Yleissopimukselle on perustettu valvontamekanismi arvioimaan, miten hyvien määräykset pannaan täytäntöön. Valvontamekanismissa on kaksi peruspilaria: *naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan itsenäinen asiantuntijaryhmä GREVIO*, sekä yleissopimuksen osapuolivaltioiden virallisten edustajien muodostama jäsenvaltioiden komitea. Niiden päätelmät ja suositukset auttavat varmistamaan, että valtiot noudattavat yleissopimusta ja että sillä on pitkäkestoinen vaikuttavuus.

[www.coe.int/conventionviolence](http://www.coe.int/conventionviolence)  
[conventionviolence@coe.int](mailto:conventionviolence@coe.int)

Prens 055118

FIN

[www.coe.int](http://www.coe.int)

Euroopan neuvosto on maanosan johtava ihmisoikeusjärjestö. Sillä on 47 jäsenmaata, joista 28 on Euroopan yhteisön jäseniä. Kaikki Euroopan neuvoston jäsenvaltiot ovat myös ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltion suojaamiseksi tehdyn Euroopan ihmisoikeussopimuksen allekirjoittajamaita. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin valvoo yleissopimuksen täytäntöönpanoa jäsenmaissa.

COUNCIL OF EUROPE



CONSEIL DE L'EUROPE